

**รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา
ในวาระครบรอบ 3 ปี ของการประกาศใช้
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

**สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**

พฤศจิกายน 2545

คำนำ

จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษานั้น เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรม แต่หัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร) ได้อธิบายความหมายไว้ได้อย่างชัดเจนว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ คือ **การปลดปล่อยพลังสมองของผู้เรียน**

นับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ในหลายเรื่อง ทั้งการดำเนินการด้านกฎหมาย การจัดทำนโยบาย แผน และการนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษารั้งนี้เป็นการปฏิรูปทั้งระบบครบกระบวนการ จำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 3 ปีของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับผิดชอบทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และประชาชนทั่วไป ได้ทราบสถานการณ์และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และเป็นการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาก้าวหน้าต่อไป

ในการนี้ ได้มีการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในภาพรวม 1 ฉบับ และรายงานจำแนกตามรายหมวดอีก 8 ฉบับ ตั้งแต่หมวด 2 ถึง หมวด 9 ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากรายงานภาพรวม โดยรายงานฉบับนี้เป็นรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 **หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูปการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศไทยในสังคมโลกต่อไป

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

พฤษภาคม 2545

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

“ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา” เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในอันที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ติดตามและประเมินผลการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เฉพาะในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อรายงานสถานภาพปัจจุบันการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในหมวดนี้ให้สาธารณะได้ทราบ และเพื่อประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลประกอบการพัฒนานโยบายและปรับปรุงการดำเนินงานในเรื่องนี้ต่อไป

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ครอบคลุมมาตรา 58–62 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเมื่อพิจารณากรอบสาระตามบทบัญญัติในกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ สามารถสรุปประเด็นในการติดตามและประเมินผลได้ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (2) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา และ (3) การประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดังมีผลการติดตามและประเมินผลของแต่ละประเด็นดังนี้

การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีความก้าวหน้าน้อย เนื่องจากการชะลอการดำเนินการด้านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา โดยเหตุผลของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ที่ว่า หลักการของระบบภาษีทั่วไปไม่ควรให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการใดเป็นการเฉพาะ เพราะจะทำให้ระบบภาษียุ่งยาก ซับซ้อน และเกิดการรั่วไหลหรือหลีกเลี่ยงภาษี ในการจัดเก็บภาษีใดมาใช้เพื่อการศึกษา ควรจะต้องพิจารณาในเรื่องของความเหมาะสม ความสัมพันธ์ของภาษีที่จัดเก็บกับการนำภาษีไปใช้

เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปตาม หลักการของระบบภาษี กอปรกับสภาพปัจจุบันประเทศ
 ยังอยู่ระหว่างการฟื้นตัวจากการประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ จึงควรหลีกเลี่ยงการเพิ่ม
 ภาระภาษีประเภทนี้แก่สังคม ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษากจากส่วนต่างๆ ของ
 สังคม ขณะนี้ มีการยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย...
 พ.ศ. .... จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย
 ครอบครัว พ.ศ. .... และร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาน
 ประกอบการ พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ระหว่างการยกร่างและการพิจารณาของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง
 ซ้ำอีก นอกจากนี้ ได้มีแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา พ.ศ. ...อยู่ระหว่างการ
 พิจารณาของคณะอนุกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา
 แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดพิทักษ์อัตรา
 ศาลากร พ.ศ. .... อยู่ระหว่างรอนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา นอกจากนี้ จากการ
 สัมภาษณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ในส่วนขององค์กรธุรกิจ
 เอกชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่า การสนับสนุนด้านการศึกษาสามารถนำไปเป็นส่วนลดหย่อน
 ภาษีได้ อีกทั้ง ยังขาดความรู้และความเข้าใจ สำหรับหน่วยงานภาครัฐ หลายหน่วยงานได้มีการ
 กำหนดพันธกิจและนโยบาย และได้ดำเนินการในเรื่องนี้ไปบ้างแล้ว

ในส่วนของการดำเนินการยกร่างระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการ
 จัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษา
 ของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคลสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
 (มาตรา 59 วรรคสี่) ยังไม่มีข้อมูลผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีความก้าวหน้ามาก จะเห็นได้จาก
 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 เรื่องค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2546 จำนวน 23,140.67 ล้านบาท เพื่อจัดสรรเป็นค่าเล่าเรียน
 และค่าอุปกรณ์การเรียนแก่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีทุกคน และเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่ม
 แก่กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเริ่มมีผลในทางปฏิบัติตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการ
 ศึกษา 2545 นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศกระทรวงเรื่องหลักเกณฑ์และ
 แนวปฏิบัติในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545 และประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 51 (1) และมาตรา 15 (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ในส่วนของการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการ จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ขณะนี้ ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 แล้ว อย่างไรก็ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมดังกล่าวข้างต้น ยังครอบคลุมไม่ทั่วถึงในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษที่เรียนร่วมกับผู้เรียนปกติทั่วไป

สำหรับการจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ และการอุดหนุนสถานศึกษาเอกชน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ได้มีมติให้สถานศึกษาของรัฐได้รับจัดสรรงบลงทุน งบดำเนินการ และเงินชดเชยค่าเล่าเรียนที่สถานศึกษาเก็บจากผู้เรียนในปัจจุบัน ส่วนสถานศึกษาเอกชนได้รับจัดสรรงบประมาณเฉพาะค่าเล่าเรียน และค่าอุปกรณ์การเรียนในอัตราที่เท่ากับผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐ และสามารถเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวของภาครัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด หรือตามอัตราที่สถานศึกษาเรียกเก็บไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐ ทั้งนี้ มติในคราวประชุมดังกล่าวข้างต้น ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการไปพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน และศึกษาวิจัยค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่เหมาะสมอย่างแท้จริง เพื่อจะได้ใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ต่อไป

ส่วนการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน สำนักปฏิรูปการศึกษา มีข้อเสนอให้ปรับเปลี่ยนวิธีการงบประมาณเพื่อสะท้อนถึงประสิทธิภาพและต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับสาขา

วิชาควบคุมไปกับการให้ผู้เรียนร่วมรับภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งขณะรายงานนี้ มีร่างพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน 3 ฉบับ

การจัดสรรงบประมาณเพื่อกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำหรับกองทุนกู้ยืมดอกเบียดำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ สำนักปฏิรูปการศึกษา เสนอให้มีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่องการรวมเงินทุนหมุนเวียน (โดยไม่รวมกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งโดยกฎหมายเฉพาะ) ซึ่งมีเงินทุนหมุนเวียนที่เสนอให้รวมเป็นกองทุนกู้ยืมดอกเบียดำให้สถานศึกษาเอกชน ได้แก่ เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเอกชน และเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาคารสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาอิสลาม และให้โอนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาเป็นกองทุนกู้ยืมพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้ ให้รัฐจัดสรรให้กองทุนกู้ยืมดอกเบียดำให้สถานศึกษาเอกชนตามสถานะทางการเงินการคลังของประเทศเป็นหลัก ขณะที่รายงานนี้ยังคงใช้รูปแบบการดำเนินงานเดิม ในส่วนของการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน ขณะนี้อยู่ในช่วงพัฒนาองค์ความรู้ อย่างไรก็ตาม ใดก็ได้ สำนักปฏิรูปการศึกษาได้ให้ข้อเสนอในเบื้องต้นว่าปัจจุบันยังไม่ควรจัดตั้งกองทุนนี้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของหลักการและเหตุผลในการจัดตั้งกองทุนนี้ อีกทั้ง กองทุนที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติน่าจะเพียงพอสำหรับการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยส่วนต่างๆ ของสังคมตามความเหมาะสมและความจำเป็น ซึ่งเรื่องนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประเด็นการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในการเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ขณะนี้อยู่ระหว่างการยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย... พ.ศ. .... การดำเนินการในเรื่องนี้จึงยังไม่มีข้อมูลผลดำเนินงานที่ชัดเจน

การประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีความก้าวหน้าน้อย จะเห็นได้จากทำให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวการจัดการศึกษา และคุณภาพมาตรฐานการศึกษา หน่วยงานระดับปฏิบัติได้จัดทำ โครงการนำร่องการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งเป็นระบบ การจัดการงบประมาณที่มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน ขณะนี้อยู่ระหว่างทดลองนำร่องในสถานศึกษา สำหรับระดับอุดมศึกษาได้มีการพัฒนาต้นแบบบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรมด้วยเกณฑ์พึงรับ พึ่งจ่าย พร้อมฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องนี้ มีการวางระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการ การศึกษา และการใช้จ่ายงบประมาณในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากนี้ สำนักงาน ปฏิรูปการศึกษา ยังได้จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณ และระบบการ บริหารจัดการทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมระบบงบประมาณ ระบบบริหารการเงินและทรัพย์สิน ระบบบัญชี และระบบตรวจสอบและติดตามผลการใช้ จ่ายเงิน

การยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา พ.ศ. .... ขณะที่ยังไม่มีข้อมูล ผลดำเนินงานที่ชัดเจน

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งใหญ่เป็นการดำเนินงานด้านกฎหมายยังปรากฏความก้าวหน้าน้อย เนื่องจากการดำเนินการด้านกฎหมายใน หมวดนี้มีความเชื่อมโยงกับหมวดอื่นๆ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เช่น ในมาตรา 61 ว่าด้วยการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยสังคมมีความสัมพันธ์กับ มาตรา 12 ของหมวด 2 เกี่ยวกับผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่าง ดำเนินการ ผลการดำเนินงานในเรื่องนี้จึงยังขาดความชัดเจน รวมถึงการขาดข้อมูลพื้นฐาน ที่มีรายละเอียดสมบูรณ์ เหมาะสม และทันสมัยตามความเป็นจริงที่จะนำไปใช้ในการ กำหนดงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ใน ประเด็นการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ของสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ภาคต่างๆ ของสังคมได้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากการ

สนับสนุนเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะองค์กรธุรกิจเอกชน เช่น สามารถนำค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนเพื่อการศึกษาไปขอลดหย่อนภาษีได้

จึงเห็นควรว่าในระยะต่อไปการปฏิรูปการศึกษาตามหมวด 8 ในการดำเนินการด้านกฎหมาย ควรมีการประสานงานและทำความเข้าใจกันร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเร่งดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ และควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ชัดเจน และทันสมัย สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนานโยบาย และกำหนดกฎหมายหรือระเบียบในเรื่องนั้นๆ เช่น วิธีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายรายหัว รูปแบบและวิธีการระดมทรัพยากรจากภาคสังคม รวมถึง มาตรการต่างๆ ของภาครัฐในอันที่จะส่งเสริมให้ภาคสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ในส่วนของโครงการนำร่องต่างๆ ควรมีการติดตามและประเมินผล เพื่อสรุปบทเรียนที่ศึกษาได้ไปพัฒนาและปรับปรุงในระยะยาวต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	ก-จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 หลักการและเหตุผล.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วิธีดำเนินการ.....	6
2.1 การจัดทำประเด็นการประเมิน.....	6
2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	6
2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	7
2.4 การตรวจสอบข้อมูล.....	10
บทที่ 3 ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา.....	12
3.1 ประเด็นที่ 1 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา...	12
3.2 ประเด็นที่ 2 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา.....	20
3.3 ประเด็นที่ 3 การประเมินการใช้ทรัพยากร.....	32
3.4 ตารางสรุปผลการประเมินความก้าวหน้า.....	35
บทที่ 4 สรุป ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ.....	42
4.1 สรุป.....	42
4.2 ปัญหาอุปสรรค.....	48
4.3 ข้อเสนอแนะ.....	48
บรรณานุกรม.....	50

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

แม้ว่าหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ แต่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีปัจจัยสำคัญ ๆ หลายประการ เพื่อสนับสนุนให้การปฏิรูปการศึกษาคั้งนี้บรรลุถึงความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ปัจจัยสำคัญหนึ่งที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และจากหลักการในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีความมุ่งหมายให้มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อการศึกษา และให้ทุกส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษา ในฐานะของผู้จัดการศึกษา หรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นเพื่อการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับทรัพยากรและการลงทุนเพื่อศึกษาไว้ในหมวด 8 ซึ่งสาระในหมวดนี้จะเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในครั้งนี้สำเร็จได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เรียน

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ครอบคลุมมาตรา 58 ถึงมาตรา 62 โดยบทบัญญัติในแต่ละมาตรา มีดังนี้.....

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

(1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(2) ให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ

สถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายวัตถุประสงค์และภารกิจหลักของสถานศึกษา

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการ โดยใช้งบประมาณให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศโดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

(1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

(2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

(3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาค ในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์กรมหาชน

(6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้

(7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

มาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

มาตรา 62 ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษานโยบายการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก

หลักเกณฑ์ และวิธีการในการตรวจสอบ ติดตามและการประเมินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นหมวด 8 ได้ 3 ประเด็น ดังนี้ **ประเด็นที่ 1** การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (มาตรา 58-59) **ประเด็นที่ 2** การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา (มาตรา 60-61) และ**ประเด็นที่ 3** การประเมินการใช้ทรัพยากร (มาตรา 62) ซึ่งรายละเอียดสิ่งที่ต้องดำเนินการและผลการดำเนินงานในแต่ละประเด็นจะได้กล่าวในบทต่อไป

ปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้มากกว่า 3 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะของหน่วยงานระดับนโยบาย จึงได้ดำเนินการศึกษา ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมถึงการมีส่วนร่วมของส่วนต่างๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว เอกชน องค์กรเอกชน สถานประกอบการ เป็นต้น เพื่อรายงานต่อสาธารณชนได้ทราบถึงสถานภาพและผลการดำเนินงานปัจจุบันของการปฏิรูปการศึกษา และเพื่อเป็นการกระตุ้น และผลักดันให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในช่วง 3 ปี หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 การกำหนดกรอบสาระและประเด็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจะยึดตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3.2 ข้อมูลผลการดำเนินงานของหน่วยงานในช่วง 3 ปี หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ คือระหว่างเดือนสิงหาคม 2542 ถึงเดือนมิถุนายน 2545

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 สาธารณชนได้ทราบถึงสถานภาพและผลการดำเนินงานปัจจุบันของการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในช่วง 3 ปี หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้

1.4.2 บุคคลและหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องได้ทราบ และใช้ประโยชน์ข้อมูลประกอบการพัฒนานโยบายและวางแผนการดำเนินงานด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 การจัดทำประเด็นการประเมิน ใช้สาระที่กำหนดไว้ในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 – 62 เป็นแนวทางกำหนดประเด็น ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดำเนินการดังนี้

2.2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (สมศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) โดยพิจารณาจากภารกิจของหน่วยงาน แผนงาน/โครงการ ผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยคณะทำงานที่เป็นผู้แทนของหน่วยงานนั้นๆ และมีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ จัดทำรายงานเพื่อเสนอให้ที่ประชุมคณะทำงานพิจารณาเป็นระยะๆ เกี่ยวกับความก้าวหน้าการดำเนินงานในเรื่องทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยภาพรวมของทุกหน่วยงาน

2.2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยปฏิบัติ ซึ่งเป็นภาคสังคมที่มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนด้านการศึกษา ได้แก่ องค์กรธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล (จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย) ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด โดยสำรวจองค์กรธุรกิจทุกประเภทและทุกขนาดการจดทะเบียน เช่น องค์กรธุรกิจประเภทบริการชุมชน/สังคม และส่วนบุคคล บริการการเงิน ประกันภัย อสังหาริมทรัพย์และธุรกิจ การผลิต การขายส่ง/ปลีก ภัตตาคารโรงแรม เป็นต้น ซึ่งการสำรวจนี้เพิ่งเริ่มดำเนินการในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้

โดยใช้แบบสำรวจความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาขององค์กรธุรกิจที่เจาะลึกในรายประเด็น เช่น ประเภทของผู้เรียน ระดับการศึกษา รูปแบบการสนับสนุนขององค์กรธุรกิจ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขอลดหย่อนภาษีในกรณีที่องค์กรธุรกิจสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการประเมินครอบคลุมในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และนำผลการติดตามและประเมินผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานพัฒนาและปรับปรุงสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการดำเนินงานดังนี้

2.3.1 กำหนดสาระในมาตรา 58-62 เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดเป็นรายประเด็นที่ต้องประเมิน

2.3.2 ดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าในแต่ละประเด็น พิจารณาจาก 2 ส่วนคือ

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (บทเฉพาะกาล มาตรา 70-75)¹ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากขั้นตอนการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลังจากที่มีการนำเสนอคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีรับในหลักการแล้ว ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

(1) ไม่ก้าวหน้า	-	ขั้นยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ หรืออยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้งคณะบุคคลมารับผิดชอบ
(2) ก้าวหน้าน้อย	-	ขั้นการจัดทำร่างพระราชบัญญัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

¹ มาตรา 70 บรรดากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะได้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(3) ก้าวหน้าปานกลาง - ขึ้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ
 อำนวยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการ
 ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542² เพื่อเสนอร่างพระราช
 บัญญัติต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอ
 คณะรัฐมนตรีคณะที่ 4 หรือคณะกรรมการกฤษฎีกา
 เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 อนุมัติแล้วอยู่
 ระหว่างรอเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีหรืออยู่ระหว่างการ

มาตรา 71 ให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษาที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงมี
 ฐานะและอำนาจหน้าที่เช่นเดิม จนกว่าจะได้มีการจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้
 ซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 72 ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติ มาตรา 10 วรรคหนึ่ง และมาตรา 17 มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการดำเนินการ
 การให้เป็นไปตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใช้บังคับ

ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 16 วรรคสอง และวรรคสี่
 ให้แล้วเสร็จ

ภายในหกปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กระทรวงจัดให้มีการประเมินผลภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษา
 ทุกแห่ง

มาตรา 73 ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา และ หมวด 7 ครู คณาจารย์
 และบุคลากรทางการศึกษา มาใช้บังคับ จนกว่าจะได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดดังกล่าว รวมทั้งการแก้ไข
 ปรับปรุงพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่
 พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 74 ในวาระเริ่มแรกที่ไม่การจัดตั้งกระทรวงยังไม่แล้วเสร็จ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ
 เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่ต้องดำเนินการก่อนที่การจัดระบบบริหารการศึกษาตามหมวด 5 ของ
 พระราชบัญญัตินี้จะแล้วเสร็จ ให้กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่
 กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ทำหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

มาตรา 75 ให้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชนเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชกฤษฎีกาที่ออก
 ตามความในกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชนเพื่อทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอการจัดโครงสร้าง องค์กร การแบ่งส่วนงานตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 5 ของพระราชบัญญัตินี้
- (2) เสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 7 ของพระราชบัญญัตินี้
- (3) เสนอการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 8 ของพระราชบัญญัตินี้
- (4) เสนอแนะเกี่ยวกับการร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตาม (1) (2) และ(3) ต่อคณะรัฐมนตรี
- (5) เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่บังคับใช้อยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
 การดำเนินการตาม (1) (2) และ (3) เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะรัฐมนตรี
- (6) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

² แต่งตั้งโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และมีมติคณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2544 (รายละเอียดแนบท้ายในภาคผนวก ข)

- พิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อเห็นชอบในหลักการ ก่อนส่งให้กฤษฎีกา
- (4) ก้าวหน้ามาก - ชั้นคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการและอยู่ระหว่างการพิจารณาของกฤษฎีกา หรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติ และกฤษฎีกาพิจารณาแล้วรอเข้าสภาผู้แทนราษฎร หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาและคาดว่าจะพิจารณาได้ทันเวลาที่ กำหนด

ขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎกระทรวง มีดังนี้

- (1) ไม่ก้าวหน้า - ชั้นยังไม่ดำเนินการใด ๆ หรืออยู่ระหว่างดำเนินการ จัดตั้งคณะบุคคลมารับผิดชอบ
- (2) ก้าวหน้าน้อย - ชั้นหน่วยงานหรือคณะบุคคลที่รับผิดชอบเสนอร่าง กฎกระทรวงต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสนอ คณะรัฐมนตรีคณะที่ 4 หรืออยู่ระหว่างการพิจารณา ของคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ
- (3) ก้าวหน้าปานกลาง - ชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 อนุมัติแล้วรอเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีหรือ อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อ เห็นชอบในหลักการก่อนส่งให้กฤษฎีกา หรือ คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการและอยู่ระหว่าง การพิจารณาของกฤษฎีกา
- (4) ก้าวหน้ามาก - กฤษฎีกาเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติให้ประกาศ ใช้หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
- 2) การกำหนดนโยบายและแผน โดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้
- (1) ไม่ก้าวหน้า - ชั้นยังไม่มีมีการดำเนินการใดหรือริเริ่มดำเนินการ จัดทำโครงการหรือจัดตั้งคณะบุคคลมารับผิดชอบ

- (2) ก้าวหน้าน้อย - ขั้นดำเนินงานตามโครงการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้หรือจัดทำโครงการนำร่อง
- (3) ก้าวหน้าปานกลาง - ขั้นคณะบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ร่างนโยบายหรือแผนเพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง
- (4) ก้าวหน้ามาก - ขั้นคณะรัฐมนตรีอนุมัตินโยบายและแผน หรือคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงอนุมัตินโยบายและแผน

2.4 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลดำเนินการดังนี้

2.4.1 การประชุมคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ 19/2545 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545 ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา จาก 23 หน่วยงาน จำนวนทั้งสิ้น 29 คน (รายละเอียดคำสั่งแนบท้ายในภาคผนวก ข) การประชุมของคณะทำงานฯ ในแต่ละครั้งเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่เป็นภารกิจของหน่วยงาน แผนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน โดยคณะทำงานฯ ได้ประชุมร่วมกันรวมจำนวน 4 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1/2545 ในวันที่ 5 มีนาคม 2545 ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 38 คน ครั้งที่ 2/2545 ในวันที่ 4 เมษายน 2545 ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 35 คน ครั้งที่ 3/2545 ในวันที่ 8 พฤษภาคม 2545 ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 39 คน และครั้งที่ 4/2545 ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2545 ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 30 คน

2.4.2 การประชุมภายในของสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.4.3 การประชุมโต๊ะกลมคณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกรายหมวด (รายละเอียดคำสั่งแนบท้ายในภาคผนวก ค) เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2545 ณ สำนักงานคณะกรรมการการ

ศึกษาแห่งชาติ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณา ร่างรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.4.4 การสัมมนาเรื่องการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในรอบ 3 ปีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2545 ณ โรงแรมปรีนซ์พาเลซ กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย นักวิชาการที่ปฏิบัติงานด้านนโยบาย แผน มาตรฐาน ประเมินผล รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษาทั้งส่วนกลาง และในระดับจังหวัด ประมาณ 150 คน เพื่อระดมความคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา/ อุปสรรค และสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการในการปฏิรูปการศึกษาในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

บทที่ 3

ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา

จากบทบัญญัติในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 – 62 ที่ได้กล่าวรายละเอียดสาระในแต่ละมาตราไว้ในบทที่ 1 โดยเนื้อหาสำคัญของหมวดนี้จะกล่าวถึง การระดมทุกพลังในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นผู้จัดหรือมีส่วนร่วมจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินหรือทรัพยากรอื่นเพื่อการศึกษา มีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น เป็นต้น โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อการศึกษาให้เกิดเท่าเทียมกันและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา รวมถึงการจัดให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้งบประมาณจัดการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เรียน จากสาระที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปประเด็นสำคัญของหมวดนี้ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

- ประเด็นที่ 1 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (มาตรา 58-59)
- ประเด็นที่ 2 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา (มาตรา 60-61)
- ประเด็นที่ 3 การประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา (มาตรา 62)

3.1 ประเด็นที่ 1 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

3.1.1 สิ่งที่ต้องดำเนินการ

1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดให้มีการเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกมาตรการส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โดยให้เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมถึงการบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3) การยกเว้นระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาลาศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรา 59 วรรคสี่) ซึ่งการดำเนินการในข้อนี้มีเงื่อนไขเวลากำหนด คือ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หรือภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545

3.1.2 ผลการดำเนินงาน

1) การยกเว้นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา ขณะนี้ยังไม่มีการดำเนินการ เนื่องจากสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำข้อเสนอการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ให้เหตุผลว่า หลักการของระบบภาษีทั่วไปไม่ควรให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการใดเป็นการเฉพาะ เพราะจะทำให้ระบบภาษียุ่งยาก ซับซ้อน และเกิดการรั่วไหลหรือหลีกเลี่ยงภาษี การจัดเก็บภาษีใดมาใช้เพื่อการศึกษาควรจะต้องพิจารณาในเรื่องของความเหมาะสม ความสัมพันธ์ของภาษีที่จัดเก็บกับการนำภาษีไปใช้ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปตามหลักการของระบบภาษี อีกทั้ง ปัจจุบันประเทศกำลังประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ จึงควรหลีกเลี่ยงการเพิ่มภาระภาษีประเภทนี้แก่สังคม (ภาคผนวก 5 รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เรื่องการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา, หน้า 5, 2544)

2) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกมาตรการส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสังคม โดยให้เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมถึงการบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ผลการดำเนินงานในประเด็นนี้มีดังนี้

ในการออกมาตรการส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น มาตรการสนับสนุน มาตรการอุดหนุน มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี เป็นต้น ผลการดำเนินงานในเรื่องนี้ สำนักปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการของหมวดนี้ ได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่..) พ.ศ. .... เหตุผลในการแก้ไขกฎหมาย เนื่องจากเป็นการวางมาตรการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการหักค่าลดหย่อนสำหรับเงินบริจาคเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะ สาระที่แก้ไขเพิ่มเติมอยู่ในมาตรา 47 (7) แห่งประมวลรัษฎากร¹ ซึ่งขณะที่รายงานได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว

นอกจากนี้ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. .... ขณะรายงานอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 และสำนักปฏิรูปการศึกษายังได้เสนอแนวทางสร้างแรงจูงใจในการระดมทรัพยากร โดยใช้มาตรการทางภาษีอื่น เช่น มาตรการทางภาษีเพื่อลดต้นทุน ได้แก่ การลดหย่อน/ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับภาคเอกชนที่เข้ามาดำเนินการจัดการศึกษา และการนำสินค้าใดๆ มาเพื่อใช้ในการศึกษาเป็นการเฉพาะ (แต่ไม่ควรยกเว้นสินค้าที่ใช้เพื่อการศึกษาและสามารถนำไปใช้เพื่อการอื่นได้) หรือมาตรการทางภาษีเพื่อระดมทุน ได้แก่ การสนับสนุนให้มีการกันรายได้จากการจัดเก็บภาษีการรับมรดกมาใช้เพื่อการศึกษา โดยกำหนดมูลค่าขั้นต่ำของมรดกต้องเสียภาษี โดยให้เหตุผลว่า มรดกเป็นทุนสะสมของบุคคลที่ได้จากการทำงานโดยการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาก่อให้เกิดประโยชน์และมีรายได้สะสม

¹ ให้ยกเลิกความในมาตรา 47 (7) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2508 และให้ใช้ข้อความดังนี้แทน

- (7) เมื่อได้ลดหย่อนตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) เหลือเท่าใดให้หักลดหย่อนได้อีกสำหรับเงินบริจาค ดังนี้
- (ก) เงินบริจาคแก่สถานศึกษาตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาหักได้เท่ากับจำนวนที่บริจาค แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินที่เหลือนั้น
  - (ข) เงินที่บริจาคเป็นสาธารณประโยชน์แก่องค์กรหรือสถานสาธารณกุศล หรือสถานพยาบาลของทางราชการหรือสถานพยาบาลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หักได้เท่ากับจำนวนที่บริจาค แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินที่เหลือจากการหักในข้อ (ก)

การระดมทรัพยากรด้วยการส่งเสริมสังคมให้มีส่วนร่วมกับการศึกษาโดยเป็นผู้จัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น มีความเชื่อมโยงกับมาตรา 12² ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เปิดโอกาสให้ส่วนต่างๆ ของสังคมได้มีสิทธิในการจัดการศึกษา โดยขณะที่ติดตามผลการดำเนินงานนี้มีการยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน... พ.ศ. .... จำนวน 2 ฉบับ คือ ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถานประกอบการ พ.ศ. .... อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการยกร่างกฎกระทรวงโดยคณะทำงานที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และผู้แทนผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ส่วนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสังคมด้วยการบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา พบว่า ในช่วงปฏิรูปการศึกษาภาคสังคมมีความเคลื่อนไหวในเรื่องนี้มาก และจากการส่งแบบสำรวจความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาขององค์กรธุรกิจ ช่วงเดือนมิถุนายน-เดือนสิงหาคม 2545 โดยให้ส่งกลับไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งรวบรวมแบบสำรวจได้ จำนวน 282 ฉบับ พบว่า องค์กรธุรกิจส่วนใหญ่หรือกว่าร้อยละ 65 บริจาคทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น อุปกรณ์เครื่องเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือ อุปกรณ์กีฬา เสื้อผ้า เป็นต้น ในส่วนที่บริจาคทรัพย์สินได้มีการให้ทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน และทุนเพื่อศึกษาวิจัย ประมาณร้อยละ 22 บริจาคอาคารสถานที่ และที่ดินให้สถานศึกษา ประมาณร้อยละ 5 และให้การสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบของการจัดบุคลากรเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้อีกประมาณร้อยละ 8 โดยการบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นขององค์กรธุรกิจจะเน้นไปที่กลุ่มผู้เรียนที่มีฐานะยากจนและด้อยโอกาส กลุ่มผู้เรียนที่ศึกษาในสายธุรกิจขององค์กร กลุ่มผู้เรียนปกติทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่พิการ กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ และกลุ่มผู้เรียนอื่น ประมาณร้อยละ 40 20 17 7 4 และ 12 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผลจากการสำรวจ พบว่า องค์กรธุรกิจกว่าร้อยละ 40 ไม่ทราบว่าการบริจาคทรัพย์สินเพื่อ

² มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สนับสนุนการศึกษาสามารถนำไปขอเป็นส่วนลดหย่อนภาษีได้ และทางองค์กรธุรกิจเอกชนให้ข้อเสนอแนะว่าภาครัฐควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในเรื่องนี้ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ โทรทัศน์ วิทยุ หรือส่งเป็นเอกสารแผ่นพับให้องค์กรธุรกิจทราบ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้องค์กรธุรกิจได้ทราบและอยากเข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาอีกทางหนึ่ง และจากการสำรวจยังพบว่า องค์กรธุรกิจมีความเห็นว่า ขั้นตอนในทางปฏิบัติของการนำค่าใช้จ่ายที่ได้บริจาคเพื่อการศึกษาไปขอลดหย่อนภาษีมีความยุ่งยาก เช่น การบริจาคทรัพย์สินที่ไม่ใช่ตัวเงินไม่สามารถนำมาคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อขอลดหย่อนภาษีได้ (อาทิ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือวารสารต่างๆ) อีกทั้งต้องใช้ระยะเวลาในการคำนวณเพื่อขอลดหย่อนภาษี เงื่อนไขขั้นตอนการปฏิบัติซับซ้อน และเอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจบางกลุ่ม เช่น เชื้อต่อภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคบริการและสถาบันการเงิน เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้มีการกำหนดพันธกิจ นโยบาย หรือจัดทำโครงการนำร่องในการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ของสังคมโดยหลายหน่วยงานภาครัฐ เช่น โครงการนำร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ในปี 2543 - 2544 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ซึ่งสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชนในพื้นที่ตำบลนำร่องทั้งหมดของโครงการได้เป็นเงินจำนวนประมาณ 84 ล้านบาท นโยบายการระดมทรัพยากรในรูปแบบสถาบันของกรมอาชีวศึกษา นโยบายเร่งระดมทรัพยากรจากบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดและพัฒนาศึกษาของกรมสามัญศึกษา นโยบายพัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร นโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสังคมในรูปแบบของพันธบัตร แต่แนวทางของงานวิจัยดังกล่าว ยังไม่ได้ดำเนินการต่อขณะที่รายงานนี้ เนื่องจากการระดมทุนจากสังคมโดยใช้พันธบัตรน่าจะเป็นทางเลือกสำหรับอนาคต ทั้งนี้ แนวทางหรือมาตรการอื่นในระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในปัจจุบันยังคงเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาของประเทศ

3) การยกเว้นระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาลาศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรา 59 วรรคสี่) โดยผลการดำเนินงานในเรื่องนี้ สำนักปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในหมวดนี้ ได้จัดทำข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคลไว้ 3 ข้อ³ คือ (1) ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา พ.ศ. 2534 และเปลี่ยนเป็นระเบียบกระทรวงการศึกษาว่าด้วยเงินรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา พ.ศ. .... (2) เงินเบี้ยปรับกรณีผิดสัญญาลาศึกษา หากอำนาจในการอนุญาตการลาเป็นอำนาจของกรมต้นสังกัดให้กรมต้นสังกัดเป็นผู้รับเงินเบี้ยปรับกรณีผิดสัญญาลาศึกษาต่อ และเมื่อกรมต้นสังกัดได้รับเงินเบี้ยปรับให้ส่งเบี้ยปรับนั้นให้สถานศึกษาที่อนุญาตให้ครูลาศึกษาและมีการผิดสัญญาลาศึกษา เพื่อเป็นรายได้ของสถานศึกษานั้นๆ โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวง การคลัง และ (3) เบี้ยปรับเนื่องจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ให้เป็นรายได้ของสถานศึกษา และสามารถนำมาใช้ได้โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวง การคลัง

แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงที่รายงานนี้ยังไม่มีข้อมูลความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานยกเว้นระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคลสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3.1.3 ผลการวิเคราะห์

1) การดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายการจัดภาษีเพื่อการศึกษา นับได้ว่ายังไม่ก้าวหน้า เนื่องจากสำนักปฏิรูปการศึกษา ให้ความคิดว่า หลักการของระบบภาษีทั่วไป

³ รายละเอียดประเด็นและสาระอยู่ในภาคผนวก 5 รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เรื่องการจัดทรัพย์สินสถานศึกษาที่ไม่เป็นนิติบุคคล, หน้า 9-11, 2544

ไม่ควรให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการใดเป็นการเฉพาะ และสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันไม่เหมาะที่จะดำเนินการ จึงควรชะลอไว้ก่อน

2) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกมาตรการส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสังคม โดยให้เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมถึงการบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ในภาพรวมของเรื่องนี้พบว่า มีความก้าวหน้าน้อยถึงปานกลาง เห็นได้จากการดำเนินการด้านกฎหมายในบางเรื่องแล้ว แต่ยังอยู่ในขั้นตอนของการยกร่าง หรือการพิจารณาของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่มีการประกาศใช้ ส่วนการกำหนดนโยบายและแผนยังอยู่ในช่วงของการสร้างพัฒนาองค์ความรู้และจัดทำโครงการนำร่องยังมีได้มีการขยายผลการดำเนินงาน

3) การยกวางระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล... สามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรา 59 วรรคสี่) นับว่า ยังไม่ก้าวหน้า แม้ว่าจะมีข้อเสนอแนะแนวทางในเรื่องนี้แล้ว แต่ยังไม่มีการจัดตั้งคณะบุคคลมารับผิดชอบดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนี้

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเมื่อเทียบกับเกณฑ์เกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าทีกล่าวไว้ในบทข้างต้น นับได้ว่า โดยภาพรวมของการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อศึกษานั้น มีความก้าวหน้าน้อย

3.1.4 ปัญหาอุปสรรค

1. การระดมทรัพยากรจากสังคมโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรา 12 ซึ่งเป็นร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นจึงต้องมีความชัดเจนในเหตุผล และข้อมูลสนับสนุนทางวิชาการในการยกวางกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละส่วนของสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินการทางกฎหมายในเรื่องนี้

2. ภาคองค์กรธุรกิจไม่ทราบว่าการบริจาคทรัพยากรและทรัพย์สินเพื่อสนับสนุนการศึกษาสามารถนำไปขอเป็นส่วนลดหย่อนภาษีได้ อีกทั้ง ยังขาดความรู้

ความเข้าใจ และเห็นว่าขั้นตอนทางปฏิบัติในการนำค่าใช้จ่ายที่บริจาคนี้ไปขอลดหย่อนภาษีมีความยุ่งยากและซับซ้อน และเอื้อประโยชน์เฉพาะธุรกิจบางกลุ่มเท่านั้น

3.1.5 ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาวิจัยถึงเหตุผลและความจำเป็นในการระดมทรัพยากรจากสังคมโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนและลำดับความสำคัญได้ว่าควรเร่งดำเนินการยกเว้นกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังคมก่อน อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านกฎหมายต่อไป

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางสนับสนุนการระดมทรัพยากรของภาคองค์กรธุรกิจเอกชน เช่น

๓ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เงื่อนไขและขั้นตอนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่องค์กรธุรกิจจะได้รับจากการบริจาคทรัพยากรและทรัพย์สินเพื่อการศึกษาศึกษา

๓ อำนวยความสะดวกให้องค์กรธุรกิจ เช่น ระบุข้อความหรือแสดงรายการไว้ให้ชัดเจนเกี่ยวกับการบริจาคทรัพย์สินเพื่อการศึกษาและสามารถนำไปขอเป็นส่วนลดหย่อนภาษีได้ไว้ในแบบยื่นภาษีเงินได้

๓ สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนควรจะสามารถออกไปเสิร์ฟรับเงินจากการได้รับบริจาคทรัพย์สินเพื่อการศึกษาขององค์กรธุรกิจ เพื่อภาคองค์กรธุรกิจสามารถนำหลักฐานนี้ไปใช้ขอลดหย่อนภาษี

๓ จัดทำฐานข้อมูลภาคองค์กรธุรกิจที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและประกาศเกียรติคุณให้แก่สาธารณชนทราบ เพื่อเป็นสร้างเสริมกำลังใจให้องค์กรธุรกิจให้ดำเนินการสนับสนุนด้านการศึกษาต่อไป

3. ขยายผลโครงการนำร่องเกี่ยวกับแนวทางการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ของสังคม อันจะนำไปสู่ข้อมูลประกอบการพัฒนาและจัดทำนโยบายต่อไป

4. ควรมีการประสานงานกันอย่างไรใกล้ชิดและต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้อง เช่น การดำเนินการด้านกฎหมาย

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบและแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากภาคสังคม ในอันที่จะให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการแสวงหาความร่วมมือ หลักการพึ่งพาประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกัน และหลักการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโรงเรียนของภาคสังคม เช่น รูปแบบการจัดตั้งคณะกรรมการต่างๆ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการสนับสนุนให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือแบบสมานฉันท์ การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งที่เป็นทรัพย์สินและทรัพยากรบุคคล การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเชื่อมโยงกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น

6. ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริมให้ภาคสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากภาคสังคม รวมถึง ควรรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคสังคม หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคสังคม ในอันที่จะแบ่งปันการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อการศึกษาของชาติ และจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายชุมชนเพื่อการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ในแต่ละฐานข้อมูล

3.2 ประเด็นที่ 2 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา

3.2.1 สิ่งที่ต้องดำเนินการ

1) การจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน โดยจะต้องมีนโยบายและแผนวิธีการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 5 ปี นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลบังคับใช้ หรือก่อนวันที่ 11 ตุลาคม 2545 และการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละกลุ่ม ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้มีความสามารถพิเศษ ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่⁴ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและ

⁴ มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ความเป็นธรรม ซึ่งการศึกษาสำหรับคนพิการในมาตรา 10 วรรคสองจะต้องมีจัดทำและประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา โดยต้องดำเนินการให้เสร็จไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หรือก่อนวันที่ 20 สิงหาคม 2545

2) การจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ ได้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยให้มีนโยบายและแผนวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนของสถานศึกษาของรัฐที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 5 ปี นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลบังคับใช้ หรือก่อนวันที่ 11 ตุลาคม 2545 และการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน

3) การจัดสรรงบประมาณเพื่อกองทุนต่างๆ โดยจะต้องมีนโยบายและแผนวิธีการจัดสรรงบประมาณเพื่อกองทุนต่างๆ ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี รายละเอียดของกองทุนต่างๆ มีดังนี้

- 3.1) กองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย
- 3.2) กองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้
- 3.3) การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

4) การจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โดยให้มีนโยบายและแผนการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยกลุ่มต่างๆ ของสังคมตามความเหมาะสมและความจำเป็นที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดบุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

3.2.2 ผลการดำเนินงาน

1) สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2544 วันที่ 3 ธันวาคม 2544 ได้มอบหมายให้ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานประมาณทำการ ศึกษาเรื่องการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็น นโยบายและแผนวิธีการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะ รัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบอันจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป ซึ่งแนวทางในการศึกษา ประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ทำการศึกษาคั้งนี้ ได้ยึด ตามกรอบแนวคิดในมาตรา 43 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 58 และมาตรา 60 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมติคณะ รัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 โดยผลการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวนี้ครอบคลุม กลุ่มผู้เรียนปกติ เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ และผู้มีความสามารถพิเศษ การ อุดหนุนการศึกษาสงฆ์ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาเอกชน ซึ่งค่าใช้จ่ายรายหัวที่ ประมาณการไว้ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐานทางตรง (ค่าใช้จ่ายซึ่งรัฐต้องจัดสรรให้แก่ผู้ เรียนทุกคนสำหรับเป็นค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน รวมทั้งงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ แก่สถานศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษา) และ ค่าใช้จ่ายสมทบ (ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนแก่ผู้เรียนบางกลุ่มบางคนเป็นกรณีพิเศษ ได้แก่ เด็ก ยากจน เด็กพิการ หรือผู้เรียนบางสาขาที่ควรได้รับค่าวัสดุการศึกษาเพิ่ม)

ผลการศึกษาการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานประมาณดังกล่าวข้างต้น ได้นำเข้าสู่ การพิจารณาของคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 ครั้งที่ 25/2545 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2545 โดยมีมติเห็นชอบวิธีการศึกษาและ ประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับทุกประเภทตามที่ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานประมาณดำเนินการศึกษาจากสภาพจริงของการใช้จ่าย ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2544 ทั้งในส่วนงบประมาณแผ่นดินและ เงินนอกประมาณของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยกเว้น โรงเรียนสาธิตในสถาบันราชภัฏทุกแห่ง โดยนำข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2544

ซึ่งมีความสมบูรณ์และครอบคลุมการใช้จ่ายตามกรอบการศึกษามาเป็นฐานในการคำนวณ ค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละระดับ และเห็นชอบการประมาณ การค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่สถานศึกษาของรัฐปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 ตามกรอบที่เสนอ สำหรับแนวทางการอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานแก่สถานศึกษาเอกชนและประมาณการงบประมาณ พ.ศ.2546 ที่ประชุม เห็นชอบให้สถานศึกษาเอกชนได้รับการอุดหนุนในอัตราที่เท่ากับผลการคำนวณของ กระทรวงศึกษาและสมทบเงินเดือนครูเฉลี่ยต่อหัวผู้เรียนทุกระดับตามกรอบที่เสนอ

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2545 ได้มีการประชุมการปฏิรูปการศึกษาร่วมกับ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล และได้หารือเกี่ยวกับประเด็น ค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการประชุมในครั้งนี ฯพณฯ มีนโยบาย มอบให้ 3 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานประมาณ และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ไปหารือร่วมกันเพื่อทบทวนผลการประมาณการ ค่าใช้จ่ายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ศึกษาไว้แล้ว โดยยึดหลักปรัชญาการศึกษา ความเสมอภาคและประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อน เดือนสิงหาคม 2545

หลังจากการประชุมดังกล่าว ได้มีการประชุมคณะกรรมการกถำรองเรื่อง เสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 ครั้งที่ 29/2545 เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2545 เกี่ยวกับการ ประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มีมติดังนี้

1. ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 เรื่องนโยบายและ แผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่กำหนดว่าตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 รัฐจะ จัดสรรงบประมาณเป็นค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนแก่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีทุกคน รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มแก่กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในสัดส่วนที่ไม่ สูงกว่างบประมาณปี พ.ศ. 2542 โดยสถานศึกษาของรัฐที่ได้รับจัดสรรงบลงทุน งบดำเนินการ และเงินชดเชยค่าเล่าเรียนที่สถานศึกษาเก็บจากผู้เรียนในปัจจุบัน ส่วนสถาน ศึกษาเอกชนได้รับจัดสรรงบประมาณเฉพาะค่าเล่าเรียน และค่าอุปกรณ์การเรียนในอัตรา เท่ากับผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้พิการ และผู้ด้อย โอกาสเพิ่มเติมตามสภาพเศรษฐกิจของรัฐ

2. เห็นชอบวิธีการศึกษาและประมาณการค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับและทุกประเภท ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานประมาณดำเนินการศึกษาจากสภาพจริงของการใช้จ่ายระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2544 ทั้งในส่วนงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยกเว้นโรงเรียนสาธิตในสถาบันราชภัฏทุกแห่ง โดยนำข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีความสมบูรณ์และครอบคลุมการใช้จ่ายตามกรอบการศึกษามาเป็นฐานในการคำนวณค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละระดับ

3. เห็นชอบประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สำหรับสถานศึกษาของรัฐ จำนวนทั้งสิ้น 23,140.67 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ.2545 จำนวน 7,315.14 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 46.22

สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการทบทวนค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จากการประชุมเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2545 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาลนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ ในครั้งนี้ เห็นชอบตามที่ 3 หน่วยงานที่ได้มอบหมายไปหารือร่วมกันเพื่อทบทวนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายต่อหัวที่คำนวณได้ในข้อ (3) ให้ใช้เฉพาะปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 เท่านั้น และให้เร่งรัดการศึกษาวินิจฉัยค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่เหมาะสมอย่างแท้จริง เพื่อใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2547 ต่อไป โดยให้คำนึงถึงการยกระดับคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ในการอุดหนุนสถานศึกษาเอกชนตามอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีที่คำนวณไว้ข้างต้น จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด หรือตามอัตราที่สถานศึกษาเรียกเก็บอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐ ทั้งนี้ สำหรับบุตรข้าราชการสามารถเบิกเงินชดเชยได้ตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

โดยมติที่ได้จากการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 ครั้งที่ 29/2545 ในวันที่ 11 กันยายน 2545 นี้ จะได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ความคืบหน้าล่าสุดจากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 ที่ประชุมได้มีมติเรื่อง ค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ดังนี้

1. ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 เรื่องนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่กำหนดว่าตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณเป็นค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนแก่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ทุกคน รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มแก่กลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในสัดส่วนที่ไม่สูงกว่างบประมาณปี พ.ศ. 2542 โดยสถานศึกษาของรัฐได้รับจัดสรรงบลงทุน งบดำเนินการ และเงินชดเชยค่าเล่าเรียนที่สถานศึกษาเก็บจากผู้เรียนในปัจจุบัน ส่วนสถานศึกษาเอกชนได้รับจัดสรรงบประมาณเฉพาะค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนในอัตราเท่ากับผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสเพิ่มเติมตามสภาพเศรษฐกิจของรัฐ

2. เห็นชอบวิธีการศึกษาและประมาณการค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับทุกประเภท ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานงบประมาณดำเนินการศึกษาจากสภาพจริงของการใช้จ่ายระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2544 ทั้งในส่วนของงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการยกเว้นโรงเรียนสาธิตในสถาบันราชภัฏทุกแห่ง โดยนำข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีความสมบูรณ์และครอบคลุมการใช้จ่ายตามกรอบการศึกษา มาเป็นฐานในการคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละระดับ

3. เห็นชอบประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สำหรับสถานศึกษาของรัฐจำนวนทั้งสิ้น 23,140.67 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 จำนวน 7,315.14 ล้านบาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 46.22 เห็นชอบค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 จำนวน 23,140.67 ล้านบาท

4. มอบให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน และศึกษาวิจัยค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่เหมาะสมอย่างแท้จริง เพื่อจะได้ใช้ในปีงบประมาณ 2547 ต่อไป

5. สำหรับสถานศึกษาเอกชนที่รับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษา ชั้นพื้นฐาน 12 ปี จะสามารถเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวของภาครัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด หรือตามอัตราที่สถานศึกษาเรียกเก็บไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐ โดยบุตรข้าราชการสามารถเบิกเงินชดเชยได้ตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ส่วนสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุน เช่น โรงเรียนนานาชาติ ควรให้สถานศึกษาเหล่านั้นพิจารณาเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

โดยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวนี้มีผลในทางปฏิบัติตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 นอกจากนี้ จากมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีจัดทำประกาศ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 ฉบับ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยปฏิบัติในการดำเนินการ ได้แก่ 1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน 2) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545 และ 3) ประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 51 (1) และมาตรา 15 (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

สำหรับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ (ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้มีความสามารถพิเศษ) โดยให้คำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรม ขณะที่รายงานนี้ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 แล้ว

นอกจากนี้ ได้มีการร่างพระราชบัญญัติกองทุนการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ พ.ศ. .... โดยคณะกรรมการการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ เป็นผู้ร่างขึ้นเพื่อ

ประโยชน์สำหรับกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ แม้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะมีได้ระบุให้ดำเนินการในเรื่องนี้ ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว อยู่ระหว่างยกร่างโดยคณะกรรมการการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ

2) การจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยให้มีนโยบายและแผนวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนของสถานศึกษาของรัฐที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งประเด็นนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการดำเนินการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กล่าวไว้ในผลการดำเนินงานข้อ 1) โดยรัฐจะจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาของรัฐเป็นงบลงทุน งบดำเนินการ และเงินชดเชยค่าเล่าเรียนที่สถานศึกษาเก็บจากผู้เรียนในปัจจุบัน ส่วนสถานศึกษาเอกชนรัฐจะจัดสรรงบประมาณให้เฉพาะค่าเล่าเรียน และค่าอุปกรณ์การเรียนในอัตราเท่ากับผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐ

สำหรับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐ หรือองค์การมหาชน ขณะที่ยางานนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยได้เตรียมการโดยศึกษาสร้างและพัฒนาคัดความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปแก่สถาบันอุดมศึกษาโดยยึดหลักมุ่งเน้นผลงาน (Performance Funding) และแนวทางในการคิดต้นทุนต่อหน่วย นอกจากนี้แล้ว สำนักปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานในหมวดนี้ เสนอให้ปรับเปลี่ยนวิธีการงบประมาณเพื่อสะท้อนถึงประสิทธิภาพ และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับสาขาวิชาควบคู่ไปกับการให้ผู้เรียนร่วมรับภาระค่าใช้จ่าย ขณะที่ยางานนี้ มีร่างพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน 3 ฉบับ

3) การจัดสรรงบประมาณเพื่อกองทุนต่างๆ โดยจะต้องมีนโยบายและแผนวิธีการจัดสรรงบประมาณเพื่อกองทุนต่างๆ ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี รายละเอียดของกองทุนต่างๆ มีดังนี้

3.1) กองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ปัจจุบันการดำเนินงานของกองทุนฯ อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 และขณะนี้มีการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. .... เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3.2) กองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจัดให้มีแหล่งเงินทุนสำหรับกู้ยืมให้สถานศึกษาเอกชน ได้แก่ (1) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาเอกชนซึ่งตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2531 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนเอกชนกู้ยืมไปใช้ในการก่อสร้างอาคารเรียนอาคารประกอบหรือซ่อมแซมอาคารที่ประสบภัยธรรมชาติหรือชำรุดทรุดโทรม ตลอดจนซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เป็นอุปกรณ์หลัก คิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 4 ต่อปี มีระยะปลอดหนี้ 1 ภาคเรียน ในปีงบประมาณ 2544 รัฐจัดสรรงบประมาณให้ 100 ล้านบาท ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น 790 ล้านบาท ให้โรงเรียนกู้ไปแล้ว 7 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 63.90 ล้านบาท และ (2) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาการสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2531 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนเอกชนในเขตการศึกษา 2 3 และ 4 ที่สอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญหรือวิชาชีพยืมไปใช้ในการก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารเรียนอาคารประกอบโดยไม่เสียดอกเบี้ย ในปีงบประมาณ 2544 ได้รับงบประมาณจากรัฐเป็นเงิน 10 ล้านบาท มีผู้ยื่นขอยืม 5 ราย วงเงินขอกู้ 16.93 ล้านบาท ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาคำขอกู้

สำหรับทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีการจัดสรรงบประมาณในการให้กู้ยืมแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีเงินทุน 2 ประเภท ได้แก่ (1) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกู้ยืมเพื่อสมทบการจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา ก่อสร้างอาคารเรียน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 4 ต่อปี ทบวงมหาวิทยาลัยได้พิจารณาจัดสรรเงินให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกู้ยืมมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 ปีงบประมาณ 2544 ปล่อยกไปแล้วเป็นเงิน 478.32 ล้านบาท และ (2) เงินทุนหมุน

เวียนเพื่อพัฒนาอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกู้ยืมเงินให้อาจารย์ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาขาดแคลนในต่างประเทศ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี ทบวงมหาวิทยาลัยได้พิจารณาจัดสรรเงินให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกู้ยืมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 โดยในปีงบประมาณ 2544 ปลดปล่อยไปแล้วเป็นเงิน 120.45 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม สำนักปฏิรูปการศึกษาจัดทำข้อเสนอให้มีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่องการรวมเงินทุนหมุนเวียน (โดยไม่รวมกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งโดยกฎหมายเฉพาะ) ซึ่งมีเงินทุนหมุนเวียนที่เสนอให้รวมเป็นกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน ได้แก่ เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเอกชน และเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาการสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาอิสลาม และให้โอนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาเป็นกองทุนกู้ยืมพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้ ให้รัฐจัดสรรให้กองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนตามสถานะทางการเงินการคลังของประเทศเป็นหลัก

3.3) การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน ขณะรายงานนี้อยู่ในช่วงพัฒนาองค์ความรู้ แต่อย่างไรก็ตาม สำนักปฏิรูปการศึกษาได้ให้ข้อเสนอในเบื้องต้นว่าปัจจุบันยังไม่ควรจัดตั้งกองทุนนี้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของหลักการและเหตุผลในการจัดตั้งกองทุนนี้ รวมทั้งกองทุนที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 น่าจะเพียงพอสำหรับการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (รายงานการศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ภาคผนวก 5 รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เรื่องกองทุนต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, หน้า 46, 2544)

4) การจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น การดำเนินงานในเรื่องนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประเด็นการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ของสังคม โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามที่ได้กล่าวไว้ในประเด็นที่ 1 ขณะรายงานนี้มีการดำเนินการยก

ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. .... จำนวน 2 ฉบับ คือ ครอบครัวยุคใหม่ และสถานประกอบการ นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยและองค์ความรู้เกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคสังคมในฐานะผู้จัดการศึกษายังมีไม่มาก การดำเนินงานในประเด็นนี้ยังไม่ปรากฏความชัดเจน

3.2.3 ผลการวิเคราะห์

1) การจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 5 ปี นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีผลบังคับใช้ ผลการดำเนินการในเรื่องนี้นับได้ว่า มีความก้าวหน้ามาก เห็นได้จากมี มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 เรื่องค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และมีประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำนวน 3 ฉบับ ซึ่งมีผลในทางปฏิบัติ ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

ในส่วนของการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็น พิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละกลุ่ม ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้มีความสามารถพิเศษ นั้น นับได้ว่า มีความก้าวหน้ามาก เห็นได้จากมีการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 แล้ว อย่างไรก็ตาม ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีตามมติ คณะรัฐมนตรีข้างต้น ยังครอบคลุมได้ไม่ทั่วถึงในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษที่เรียนร่วมกับผู้เรียนปกติทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีผลการดำเนินงานที่ สนับสนุนงานในเรื่องนี้อีกประการหนึ่งคือ ได้มีคณะกรรมการการปฏิรูปการจัดการศึกษา เพื่อผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ยกเว้นพระราชบัญญัติกองทุน การศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ พ.ศ. .... ขึ้นเพื่อ ประโยชน์สำหรับกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มิได้ระบุให้ดำเนินการในเรื่องนี้ก็ตาม

2) การจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ ได้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษานั้น ผลการดำเนินงานในเรื่องนี้ได้ดำเนินการควบคู่ไปกับประเด็นที่ 1 กล่าวคือ ได้มีมติเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 และมีผลในทางปฏิบัติแล้ว จึงถือได้ว่า ผลการดำเนินงานมีความก้าวหน้ามาก ส่วนการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชนนั้น ขณะนี้มีร่างพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน 3 ฉบับ จึงนับได้ว่า มีความก้าวหน้าปานกลาง

3) การจัดสรรงบประมาณเพื่อกองทุนต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ กองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย กองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ และการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน ผลการดำเนินงานในด้านนี้โดยรวมแล้วอยู่ระหว่างการพัฒนาองค์ความรู้ และการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติของคณะบุคคลที่รับผิดชอบ จึงนับได้ว่า มีความก้าวหน้าน้อย

4) การจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ผลการดำเนินงานในประเด็นนี้อยู่ระหว่างการยกกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาโดย... พ.ศ. .... ของคณะบุคคล อีกทั้งผลการศึกษาวิจัยและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการศึกษาของกลุ่มต่างๆ ในภาคสังคมยังมีไม่มากนัก จึงนับได้ว่า ยังไม่ปรากฏความก้าวหน้า

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเมื่อเทียบกับเกณฑ์เกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าทีกล่าวไว้ในบทข้างต้น นับได้ว่า โดยภาพรวมของการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีความก้าวหน้ามาก

3.2.4 ปัญหาอุปสรรค

ในการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดข้อมูลพื้นฐานที่ละเอียด ชัดเจน สมบูรณ์ และทันสมัยเพียงพอ ที่จะนำไปใช้ประกอบการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวให้มีความเหมาะสม ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และสอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียนสามารถสะท้อนถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน

3.2.5 ข้อเสนอแนะ

1. ควรเร่งศึกษาวิจัยแนวทางการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคลและสถานศึกษา ที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาความเสมอภาค ความเป็นธรรมในการจัดสรรค่าใช้จ่าย โดยคำนึงถึงปัจจัยที่ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคล (Equalizing Factors)
2. ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ ครบถ้วน ทันสมัย และตรงตามความเป็นจริง เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวได้อย่างเหมาะสม สะท้อนถึงคุณภาพ และความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน

3.3 ประเด็นที่ 3 การประเมินการใช้ทรัพยากร

3.3.1 สิ่งที่ต้องดำเนินการ

- 1) สถานศึกษาจัดให้มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวการจัดการศึกษา และคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
- 2) การยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา พ.ศ. .... ซึ่งมีเงื่อนไขเวลา กำหนดคือ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หรือภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545

3.3.2 ผลการดำเนินงาน

1) หน่วยงานระดับปฏิบัติได้จัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งเป็นระบบการจัดการงบประมาณที่มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน โดยสำนักงบประมาณใช้ระบบนี้เป็นแผนปรับปรุงระบบงบประมาณของประเทศ ซึ่งโครงการนำร่องฯ นี้ เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักงบประมาณ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีโรงเรียนนำร่องจำนวน 37 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ กระบี่ นครนายก นครราชสีมา ปทุมธานี ฉะเชิงเทรา นราธิวาส กาญจนบุรี และกรุงเทพมหานคร อยู่ระหว่างทดลองนำร่องในสถานศึกษา

สำหรับระดับอุดมศึกษามีการพัฒนาต้นแบบบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม ด้วยเกณฑ์พึงรับพึงจ่าย พร้อมฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องนี้ และมีการวางระบบการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา และการใช้จ่ายงบประมาณในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากนี้ สำนักปฏิรูปการศึกษาได้จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณ และระบบการบริหารจัดการทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมระบบงบประมาณ ระบบบริหารการเงินและทรัพย์สิน ระบบบัญชี และระบบตรวจสอบและติดตามผลการใช้จ่ายเงิน

2) การยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา พ.ศ. .... ขณะที่ยังไม่ปรากฏข้อมูลผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

3.3.3 ผลการวิเคราะห์

1) สถานศึกษาจัดให้มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวการจัดการศึกษา และคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ซึ่งในประเด็นนี้สถานศึกษาอยู่ระหว่างจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน แต่ยังไม่มีการขยายผล จึงนับได้ว่า มีความก้าวหน้าน้อย

2) การยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา พ.ศ. .... ซึ่งมีเงื่อนไขเวลากำหนดคือ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หรือภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545 ขณะที่รายงานนี้ยังไม่ปรากฏข้อมูลผลการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงนับว่า ไม่ปรากฏความก้าวหน้าในประเด็นนี้

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเมื่อเทียบกับเกณฑ์เกณฑ์การประเมิน ความก้าวหน้าทีกล่าวไว้ในบทข้างต้น นับได้ว่า โดยภาพรวมของการประเมินการใช้จ่ายทรัพยากร มีความก้าวหน้าน้อย

3.3.4 ปัญหาอุปสรรค

1. กฎและระเบียบต่างๆ ที่ใช้ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน

2. การพัฒนามาตรฐานบางตัวในระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ยังต้องรอความชัดเจนจากหน่วยงานกลาง เช่น ระบบบัญชีรับฟังจ่าย ระบบการจัดตั้ง และจัดสรรงบประมาณ ระบบจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

3.3.5 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการติดตาม ประเมินผล และสรุปบทเรียนที่ได้จากโครงการนำร่อง เพื่อไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาในระยะยาวต่อไป

3.4 ตารางสรุปผลการประเมินความก้าวหน้า

ประเด็น/ กิจกรรม	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	ไม่ ก้าวหน้า	ก้าวหน้า น้อย	ก้าวหน้า ปานกลาง	ก้าวหน้า มาก	
<p>ประเด็นที่ 1 การระดมทรัพยากรและ การลงทุนเพื่อการศึกษา</p> <p>1. รัฐและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา โดยอาจจัดให้มี การเก็บภาษีเพื่อการศึกษา ได้ตามความเหมาะสม ทั้ง นี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย กำหนด</p>	✓				<ul style="list-style-type: none"> ■ ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก สปศ.ให้ เหตุผลว่า หลักการ ของระบบภาษี ทั่วไป ไม่ควรให้มี การจัดเก็บภาษี เพื่อการใดเป็นการ เฉพาะ และสภาพ เศรษฐกิจปัจจุบัน ไม่เหมาะสมที่จะ ดำเนินการ ควรชะลอไว้ก่อน
<p>2. รัฐและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นออกมาตรการ ส่งเสริมและให้แรงจูงใจใน การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษาจากส่วนต่างๆ ของสังคม โดยให้เป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา รวมถึงบริจาค ทรัพย์สินและทรัพยากรอื่น ให้แก่สถานศึกษา</p>		✓			<ul style="list-style-type: none"> ■ มีการยกร่างกฎ กระทรวงว่าด้วย ผู้มีสิทธิจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย... พ.ศ. .... และอยู่ระหว่าง การดำเนินการทาง กฎหมาย จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ครอบครัว และ สถานประกอบการ

ประเด็น/ กิจกรรม	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	ไม่ ก้าวหน้า	ก้าวหน้า น้อย	ก้าวหน้า ปานกลาง	ก้าวหน้า มาก	
<p>และมีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตาม ความเหมาะสมและจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายกำหนดไว้</p>					<ul style="list-style-type: none"> ■ อยู่ระหว่าง แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ร่าง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลรัษฎากร พ.ศ. .... และ ร่าง พ.ร.บ. แก้ไข เพิ่มเติมกำหนด พิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. .... ■ ระดับปฏิบัติ จัดทำโครงการ นำร่องเพื่อระดม ทรัพยากรจาก ชุมชน
<p>3. การยกเว้นระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วย การจัดสรรรายได้และ ผลประโยชน์ของสถาน ศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติ บุคคล เพื่อให้สถานศึกษา ของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล... สามารถจัดสรรเป็น ค่าใช้จ่ายในการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา</p>	✓				<ul style="list-style-type: none"> ■ มีการจัดทำข้อ เสนอในเรื่องนี้โดย สปศ. แต่ยังไม่เริ่ม ดำเนินการจัดตั้ง คณะบุคคลมา ดำเนินการตาม ขั้นตอนของ กฎหมาย

ประเด็น/ กิจกรรม	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	ไม่ ก้าวหน้า	ก้าวหน้า น้อย	ก้าวหน้า ปานกลาง	ก้าวหน้า มาก	
<p>ประเด็นหลักที่ 2</p> <p>การจัดสรรทรัพยากร เพื่อการศึกษา</p> <p>1. การจัดสรรเงินอุดหนุน ทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายหัว รวมถึงงบประมาณและ ทรัพยากรทางการศึกษา อื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการ พิเศษ</p>				✓	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 เรื่องค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ■ มีประกาศ ศธ. เรื่องหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ■ มีระเบียบ ศธ. ว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545 แล้ว

ประเด็น/ กิจกรรม	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	ไม่ ก้าวหน้า	ก้าวหน้า น้อย	ก้าวหน้า ปานกลาง	ก้าวหน้า มาก	
					<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีประกาศ สช. เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขออนุญาตเก็บ ค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 51 (1) และ มาตรา 15 (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับ ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2545 แล้ว ▪ มีการประกาศ ใช้กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดสรร เงินงบประมาณทางการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 แล้ว

ประเด็น/ กิจกรรม	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	ไม่ ก้าวหน้า	ก้าวหน้า น้อย	ก้าวหน้า ปานกลาง	ก้าวหน้า มาก	
2. การจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบประมาณให้สถานศึกษาของรัฐ และการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน				✓	<ul style="list-style-type: none"> มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 เรื่องค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว (ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับข้อ (1) ของประเด็นนี้ ดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น)
3. การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อกองทุนต่างๆ 3.1 กองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย 3.2 กองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ 3.3 การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา		✓			<ul style="list-style-type: none"> มีการแก้ไขปรับปรุง ร่าง พ.ร.บ.กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการอำนวยการปฏิรูปฯ สปศ. เสนอให้มีมติ ครม. เรื่อง การรวมเงินทุนหมุนเวียนเป็นกองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน

ประเด็น/ กิจกรรม	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	ไม่ ก้าวหน้า	ก้าวหน้า น้อย	ก้าวหน้า ปานกลาง	ก้าวหน้า มาก	
					<p>ซึ่งขณะรายงานนี้ ยังไม่ปรากฏผล การดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ อยู่ระหว่าง พัฒนาองค์ความรู้ และ สปศ. ให้ ข้อเสนอเบื้องต้น ว่าปัจจุบันยังไม่ ควรจัดตั้งกองทุน เพื่อพัฒนาการ ศึกษา เนื่องจาก ความ ไม่ชัดเจน ของ หลักการและ เหตุผลในการ จัดตั้งกองทุนนี้
<p>4. การจัดสรรเงินอุดหนุนการ ศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่นตาม ความเหมาะสมและจำเป็น</p>	✓				<ul style="list-style-type: none"> ■ อยู่ระหว่างยก ร่างกฎกระทรวงว่า ผู้มีสิทธิจัดการ ศึกษาโดย... พ.ศ. .... และยัง ขาดงานวิจัย/ การ พัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับการจัดสรร ค่าใช้จ่ายเพื่อการ จัดการศึกษาของ ภาคสังคมสำหรับ กลุ่มต่างๆ

ประเด็น/ กิจกรรม	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	ไม่ ก้าวหน้า	ก้าวหน้า น้อย	ก้าวหน้า ปานกลาง	ก้าวหน้า มาก	
<p>ประเด็นหลักที่ 3 การประเมินการใช้ทรัพยากร เพื่อการศึกษา</p> <p>1. สถานศึกษาจัดให้มีระบบ ตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล การใช้จ่าย งบประมาณการจัดการ ศึกษาให้สอดคล้องกับ หลักการศึกษา แนวการ จัดการศึกษา และคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา</p>		✓			<ul style="list-style-type: none"> ■ อยู่ระหว่าง จัดทำโครงการ นำร่องระบบ งบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน ยังไม่มีผล ขยาย ผล
<p>2. การยก่างกฎกระทรวงว่า ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ ตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินการใช้จ่าย งบประมาณการจัดการ ศึกษา</p>	✓				<ul style="list-style-type: none"> ■ ขณะรายงาน ไม่ปรากฏผลการ ดำเนินงาน

บทที่ 4

สรุป ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุป

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในอีกหลายๆ ปัจจัยที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานระดับนโยบาย จึงได้จัดทำรายงานความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งรายงานฉบับนี้เป็นการนำเสนอผลการติดตามความก้าวหน้าของหมวดนี้ในรายละเอียด โดยเนื้อหาสาระของรายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในภาพรวมของทุกหมวดที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายการศึกษานี้ โดยรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับนี้ จะเป็นการนำเสนอข้อมูลความก้าวหน้าการดำเนินงานของหมวด 8 ในช่วง 3 ปี หลังจากที่พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ของรายงานนี้เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพปัจจุบันของการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเผยแพร่สู่สาธารณะ รวมถึงเพื่อประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลประกอบการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานในหมวดนี้ต่อไป

ในการกำหนดกรอบสาระและประเด็นในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จะยึดตามบทบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 58-62 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสรุปได้ 3 ประเด็น คือ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดสรรทรัพยากร

เพื่อการศึกษา และการประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา จากนั้นได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภารกิจ แผนงานและผลการดำเนินงานในช่วง 3 ปีหลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ จากหน่วยงานทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ซึ่งได้มีการตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมได้โดยคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ตามเกณฑ์และดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าที่กำหนดไว้ โดยในหมวดนี้ได้ใช้ดัชนีชี้วัดความก้าวหน้า 2 ส่วน คือ การดำเนินงานด้านกฎหมาย และการกำหนดนโยบายและแผน หลังจากนั้นได้มีการจัดประชุมโต๊ะกลมโดยคณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกรายหมวดเฉพาะหมวด 8 เพื่อพิจารณาและตรวจสอบข้อมูลที่นำเสนอขึ้นอีกครั้ง

จากการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาของหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา ขณะนี้ ยังไม่มีการดำเนินงาน เนื่องจากสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการในหมวดนี้ ให้เหตุผลว่าหลักการของระบบภาษีทั่วไป ไม่ควรให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการใดเป็นการเฉพาะ เพราะจะทำให้ระบบภาษียุ่งยาก ซับซ้อน และเกิดการรั่วไหลหรือหลีกเลี่ยงภาษี การจัดเก็บภาษีใดมาใช้เพื่อการศึกษา ควรจะต้องพิจารณาในเรื่องของความเหมาะสม ความสัมพันธ์ของภาษีที่จัดเก็บกับการนำภาษีไปใช้ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปตามหลักการของระบบภาษี และสภาพปัจจุบันประเทศกำลังประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ จึงควรหลีกเลี่ยงการเพิ่มภาระภาษีประเภทนี้แก่สังคม

การดำเนินการกำหนดมาตรการส่งเสริมและให้แรงจูงใจที่ชัดเจนในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากส่วนต่างๆ ของสังคม ขณะนี้ อยู่ระหว่างการยกย่องกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย... พ.ศ. .... จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. .... อยู่ระหว่างยกย่องกฎกระทรวงโดยคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และร่างกฎกระทรวงว่าด้วย

ผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถานประกอบการ พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการแก้ไขปรับปรุงก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา นอกจากนี้ ได้มีแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายรัษฎากร พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดพิทักษ์อัตราศุลกากร พ.ศ. .... ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 แล้ว และอยู่ระหว่างรอนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป และจากการออกแบบสำรวจการให้ความสนับสนุนด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของภาคองค์กรธุรกิจเอกชน ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม 2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า องค์กรธุรกิจภาคเอกชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า การบริจาคทรัพย์สินหรือทรัพยากรอื่นเพื่อการศึกษาสามารถนำไปเป็นส่วนลดหย่อนภาษีได้ อีกทั้ง ยังขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้ สำหรับผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของหน่วยงานภาครัฐ หลายหน่วยงานได้มีการกำหนดพันธกิจและนโยบาย และได้ดำเนินการไปบ้างแล้ว

ในส่วนของการดำเนินการยกเว้นหรือเบี่ยงผลกระทบการคลังว่าด้วยการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคลสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรา 59 วรรคสี่) ในช่วงที่รายงานนี้ ยังไม่มีข้อมูลผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมของการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาเมื่อเทียบกับดัชนีชี้วัดความก้าวหน้า พบว่า มีความก้าวหน้าน้อย

ประเด็นที่ 2 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ในเรื่องของการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน โดยต้องมีนโยบายและแผนวิธีการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราช

อาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้ หรือก่อนวันที่ 11 ตุลาคม 2545 ซึ่งขณะที่รายงานฯ นี้ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 แล้ว และมีผลในทางปฏิบัติตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้มีความสามารถพิเศษ ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยให้คำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรมนั้น ขณะรายงานฯ นี้ ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 นั้นยังครอบคลุมได้ไม่ทั่วถึงในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษที่เรียนร่วมกับผู้เรียนปกติทั่วไป

การจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการควบคุมไปกับการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชน ดังกล่าวไว้แล้วในข้างต้น สำหรับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน สำนักปฏิรูปการศึกษา มีข้อเสนอให้ปรับเปลี่ยนวิธีการงบประมาณเพื่อสะท้อนถึงประสิทธิภาพและต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับสาขาวิชาควบคุมไปกับการให้ผู้เรียนร่วมรับภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งขณะรายงานฯ นี้ มีร่างพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน 3 ฉบับ

การจัดสรรงบประมาณเพื่อกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ปัจจุบันมีกฎหมายรองรับการดำเนินงานของกองทุนนี้ คือ พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 ที่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาครอบครัวที่มีรายได้น้อย โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

กองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ สำนักปฏิรูปการศึกษา เสนอให้มีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่องการรวมเงินทุนหมุนเวียน (โดยไม่รวมกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งโดยกฎหมายเฉพาะ) ซึ่งมีเงินทุนหมุนเวียนที่เสนอให้รวมเป็นกองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน ได้แก่ เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเอกชน และเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยากรสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาอิสลาม และให้โอนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาเป็นกองทุนกู้ยืมพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้ ให้รัฐจัดสรรให้กองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนตามสถานะทางการเงินการคลังของประเทศเป็นหลัก ขณะที่รายงานนี้ยังคงใช้รูปแบบการดำเนินงานเดิม

การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน ขณะนี้อยู่ในช่วงพัฒนาองค์ความรู้ แต่อย่างไรก็ตาม สำนักปฏิรูปการศึกษาได้ให้ข้อเสนอเบื้องต้นว่า ปัจจุบันยังไม่ควรจัดตั้งกองทุนนี้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของหลักการและเหตุผลในการจัดตั้งกองทุนนี้ รวมทั้งกองทุนที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 น่าจะเพียงพอสำหรับการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยส่วนต่างๆ ของสังคมตามความเหมาะสมและความจำเป็น การดำเนินการในเรื่องนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประเด็นการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในเรื่องของการเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย... พ.ศ. .... ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในประเด็นที่ 1 อีกทั้ง ผลการศึกษาวิจัยและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มต่างๆ ในภาคสังคมยังมีไม่มากนัก

สรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมของการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาเมื่อเทียบกับดัชนีชี้วัดความก้าวหน้า พบว่า มีความก้าวหน้ามาก

ประเด็นที่ 3 การประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ในเรื่องของการให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวการจัดการศึกษา และคุณภาพมาตรฐานการศึกษา หน่วยงานระดับปฏิบัติได้จัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งเป็นระบบการจัดการงบประมาณที่มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน โดยสำนักงานงบประมาณใช้ระบบนี้เป็นแผนปรับปรุงระบบงบประมาณของประเทศ ขณะนี้โครงการนำร่องฯ ดังกล่าว อยู่ระหว่างทดลองในสถานศึกษา คาดว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการนำร่องฯ สามารถนำบทเรียนที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาอื่นได้

สำหรับระดับอุดมศึกษาได้มีการพัฒนาต้นแบบบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรมด้วยเกณฑ์พึงรับพึงจ่าย พร้อมฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องนี้ มีการวางระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และการใช้จ่ายงบประมาณในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากนี้แล้ว สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ยังได้จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณ และระบบการบริหารจัดการทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมระบบงบประมาณ ระบบบริหารการเงินและทรัพย์สิน ระบบบัญชี และระบบตรวจสอบและติดตามผลการใช้จ่ายเงิน

การยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบติดตาม และประเมินการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา พ.ศ. .... ซึ่งมีเงื่อนไขเวลากำหนด คือ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่เกิน 3 ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หรือภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545 ขณะที่รายงานนี้ยังไม่มีข้อมูลผลดำเนินงานที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมของการประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาเมื่อเทียบกับดัชนีชี้วัดความก้าวหน้า พบว่า มีความก้าวหน้าน้อย

4.2 ปัญหาอุปสรรค

4.2.1 การระดมทรัพยากรจากสังคมโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรา 12 ซึ่งเป็นร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นจึงต้องมีความชัดเจนในเหตุผล และข้อมูลสนับสนุนทางวิชาการในการยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละส่วนของสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินการทางกฎหมายในเรื่องนี้

4.2.2 ภาคองค์กรธุรกิจไม่ทราบว่ากระบวนการบริจาคทรัพยากรและทรัพย์สินเพื่อสนับสนุนการศึกษาสามารถนำไปขอเป็นส่วนลดหย่อนภาษีได้ อีกทั้ง ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และเห็นว่าขั้นตอนทางปฏิบัติในการนำค่าใช้จ่ายที่บริจาคนี้ไปขอลดหย่อนภาษีมีความยุ่งยากและซับซ้อน และเอื้อประโยชน์เฉพาะธุรกิจบางกลุ่มเท่านั้น

4.2.3 ในการศึกษาประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องและทันสมัยไปใช้ประกอบการศึกษาประมาณ เพื่อให้ผลการศึกษาประมาณที่ได้ น่าเชื่อถือ ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และควรคำนึงถึงการยกระดับคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.3 ข้อเสนอแนะ

4.3.1 ศึกษาวิจัยถึงเหตุผลและความจำเป็นในการระดมทรัพยากรจากสังคมโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนและลำดับความสำคัญได้ว่าควรเร่งดำเนินการยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยผู้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของส่วนใดในสังคมก่อน อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านกฎหมายต่อไป และควรมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.3.2 ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่องค์กรธุรกิจจะได้รับจากการสนับสนุนการศึกษา และจัดทำฐานข้อมูลภาคองค์กรธุรกิจที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและประกาศเกียรติคุณให้แก่สาธารณชนทราบ เพื่อเป็นการสร้างเสริมกำลังใจให้องค์กรธุรกิจให้ดำเนินการสนับสนุนด้านการศึกษาต่อไป

4.3.3 ควรเร่งศึกษาวิจัยแนวทางการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคลและสถานศึกษาที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาความเสมอภาคความเป็นธรรมในการจัดสรรค่าใช้จ่าย โดยคำนึงถึงปัจจัยที่ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคล (Equalizing Factors) และจัดทำระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ครบถ้วน และตรงตามความเป็นจริง

4.3.4 ควรเร่งดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

4.3.5 ในส่วนที่มีการนำร่องการดำเนินการต่างๆ ควรมีการติดตามและประเมินผล เพื่อสรุปบทเรียนที่ศึกษาได้ไปพัฒนาและปรับปรุงในระยะยาวต่อไป

บรรณานุกรม

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, สำนักงาน. **คู่มือผู้ปฏิบัติงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (สำหรับสถานศึกษา)**. กรุงเทพฯ, 2544

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **ข้อมูลสารสนเทศ 2544**. กรุงเทพฯ, ม.ป.ป.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2544**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น.ที., 2545.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **รายงานผลการดำเนินงานการนำร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ปี 2543 และ 2544**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ป.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **การวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน**. กรุงเทพฯ, 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ, 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... บทบาทของชุมชนกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ, 2541.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยประกอบการร่าง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... ทรัพยากรเพื่อการศึกษา.
กรุงเทพฯ, 2541.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยประกอบการร่าง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... บทบาทขององค์กรพัฒนา
เอกชนกับการศึกษา. กรุงเทพฯ, 2541.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การกระจายอำนาจทางการศึกษา
บทบาทของชุมชนในการสนับสนุนด้านการเงิน. กรุงเทพฯ, 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยระบบการบริหารจัด
การเพื่อการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่สอด
รับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ, 2543.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยแนวทางการบริหาร
จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ตารางวิเคราะห์งานด้านกฎหมายที่
ต้องดำเนินการให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 (อัดสำเนา). กรุงเทพฯ, 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กรอบการติดตามและประเมินผลการ
ดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา (อัดสำเนา). กรุงเทพฯ, 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการติดตามและประเมินผล
การปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 3 ปี ของการประกาศใช้พระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ, 2545

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ศึกษาธิการ, กระทรวง, มหาวิทยาลัย,
ทบวง, ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน (องค์การมหาชนเฉพาะกิจ), และรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน (องค์การมหาชน) **ร่าง
สรุปสาระสำคัญการประชุมเรื่องการศึกษา (อัดสำเนา).**
เอกสารประกอบการประชุมการศึกษา ณ ตึกสันติไมตรี
ทำเนียบรัฐบาล. กรุงเทพฯ, 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. และศึกษาธิการ, กระทรวง. **แผนปฏิบัติการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี .** กรุงเทพฯ, 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานประกอบการรูปแบบศูนย์การเรียนรู้
พ.ศ. ....**เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่
7/2545 ณ ห้องกำแหง พลังกูร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ, 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **ร่างแผนปฏิบัติการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
มาตรา 43.** เอกสารประกอบการประชุมวาระที่ 4.2 . เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม
2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **ร่างรายงานสภาวะการศึกษาไทย
ปี 2544/2545.** กรุงเทพฯ, 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **ประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน.** เอกสารการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่
6/2545 ณ ห้องกำแหง พลังกูร เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **สถิติการศึกษาแห่งชาติปีการศึกษา 2539 – 2543**. กรุงเทพฯ, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. **รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ, 2545.

มหาวิทยาลัย, ทบวง, **สรุปรายงานผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ปี 2544-45**. (อัดสำเนา).

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน (องค์การมหาชนเฉพาะกิจ). **ภาคผนวก 5 รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ, 2544

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน (องค์การมหาชนเฉพาะกิจ). **รายงานการปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน**. กรุงเทพฯ, 2544.

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน (องค์การมหาชนเฉพาะกิจ). **ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ 6/2545 ณ ห้องกำแหงพลางกูร เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2545**.

วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. **การประเมินผลในระบบเปิด**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า, 2544.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. เอกสารประกอบการประชุม เรื่องการจัดทำร่าง
กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว. เมื่อวันที่
20 สิงหาคม 2545 ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ, 2545.

สามัญศึกษา, กรม. การดำเนินงานของกรมสามัญศึกษาตามนโยบายของรัฐ
มนตรีปีงบประมาณ 2545. กรุงเทพฯ, 2545.

สามัญศึกษา, กรม. ผลการดำเนินงานตามนโยบายกรมสามัญศึกษา
ปีงบประมาณ 2544. กรุงเทพฯ, 2544.

ข้อมูลองค์การธุรกิจทุกประเภท. <http://www.moc.go.th/>.

มติคณะกรรมการกั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 ปี 2545.
<http://www.thaigov.go.th/> .

ภาคผนวก

ตารางสรุปข้อมูลผลการดำเนินงานของหน่วยงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
1. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา				
<p>1) –นโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559)</p> <p>- นโยบายทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา</p> <p>ผล ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลด้านการศึกษารปีละประมาณ 4,600 ล้านบาท และหากเป็นไปตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 จะได้รับงบประมาณสูงขึ้นอีก แต่ในขณะเดียวกันรายได้จากการจัดเก็บโดยท้องถิ่นและจากการสนับสนุนโดยเอกชนไม่เพิ่มขึ้น</p>	<p>สำนักบริหารการศึกษา</p> <p>ท้องถิ่น</p>	<p>1.งบประมาณรัฐ</p> <p>2.งบประมาณปกติท้องถิ่น</p> <p>3.องค์กรเอกชนและเอกชน</p>		
<p>2) แผนการมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา</p> <p>ผล ได้วิเคราะห์แนวทางการเป็นไปได้นในการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน</p>	<p>ทบวงมหาวิทยาลัย</p>			

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
<p>3)- แผนการดำเนินงานในรูปแบบสถาบัน ผล มีการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการจากส่วนต่างๆ มามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี <p>ผล ขอความร่วมมือสถานประกอบการในการจัดอาชีวะระบบทวิภาคี</p>	กรมอาชีวศึกษา	<p>1.ภาคเอกชน 2.องค์กรในท้องถิ่น</p> <p>สถานประกอบการ</p>		
<p>4) แผนการอุดหนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนการอุดหนุนเงินรายหัวนักเรียน <p>ผล ให้การอุดหนุนเงินเป็นรายหัวนักเรียนในอัตราร้อยละ 20-100 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐตามคุณสมบัติของโรงเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนการอุดหนุนค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมการเรียนแก่เด็กพิการในโรงเรียนเอกชน <p>ผล ให้การอุดหนุนแก่นักเรียนพิการ 3,047 คน งบประมาณ 42.01 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนอุดหนุนเงินค่าบำรุงการศึกษาแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา 	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)	<p>นักเรียน</p> <p>นักเรียนพิการ</p> <p>นักเรียนอาชีวศึกษาสังกัดโรงเรียนเอกชน</p>		

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
<p>ผล ให้อุดหนุนแก่นักเรียนคนละ 1,400 บาท/ปี จำนวน 336 โรง จำนวน 113,491 คน จำนวน 126.25 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนอุดหนุนค่าอาหารกลางวัน <p>ผล อุดหนุนแก่นักเรียนจำนวน 257,560 คน งบประมาณ 304.13 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนอุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม) <p>ผล อุดหนุนให้โรงเรียน 94 โรง จำนวน 36,784 คน งบประมาณ 36.78 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนอุดหนุนหนังสือระดับประถมให้นักเรียนชั้นเรียน <p>ผล นักเรียนได้รับหนังสือและแบบเรียน จำนวน 618,219 คน 1,215 โรง งบประมาณ 59.9 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนอุดหนุนให้บริหารสุขภาพนักเรียน <p>ผล อุดหนุนเป็นค่าพาหนะจำนวน 900,000 คน งบประมาณ 2.7 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - กองทุนเพื่อการศึกษาเอกชน 		<p>นักเรียนยากจนระดับประถมศึกษาและอนุบาล</p> <p>นักเรียนในโรงเรียนเอกชนการกุศลระดับอนุบาลถึงประถมปีที่ 4</p> <p>นักเรียนระดับประถมศึกษา</p> <p>นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น</p> <p>โรงเรียนสังกัด สช.</p>		

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
<p>- แผนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษา โรงเรียนเอกชนเพื่อใช้ในส่วนของการสนับสนุนการเรียนการสอน</p> <p>ผล โรงเรียนได้กู้ยืมไปจำนวน 336 โรง (โดยมีทุนหมุนเวียนเพื่อกู้เหลืออีก 245.8 ล้านบาท)</p> <p>- แผนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาการสงเคราะห์ โดยไม่เสียดอกเบี้ย</p> <p>ผล ปัจจุบันมีทุนหมุนเวียน 92 ล้านบาท</p> <p>- แผนโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเงินกู้ 20,000 ล้านบาท</p> <p>ผล มีการปล่อยกู้ไปแล้ว 20 โครงการ จำนวนเงิน 1,577.80 ล้านบาท</p> <p>- แผนกองทุนสงเคราะห์ครู</p> <p>ผล นำเงินกองทุนที่หมุนเวียนมาเป็นสวัสดิการให้แก่ครูโรงเรียนเอกชนโดยแหล่งที่มาของเงินทุน ได้แก่ 3% ของเงินเดือนครู</p>		<p>โรงเรียนเอกชนศาสนาอิสลามภาคใต้</p> <p>ภาคเอกชนในการจัดตั้ง 2 ขยายพัฒนาสถานศึกษา</p> <p>ครูสังกัด สช.</p>		
<p>5) – จัดทำระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา</p>	<p>กทม.</p>	<p>นักเรียนในสังกัด</p>		

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
<ul style="list-style-type: none"> - เงินบำรุงการศึกษา มัธยมต้น 750 บาท/ปี/คน มัธยมปลาย 1,400 บาท/ปี/คน - ค่าใช้จ่ายปัจจัยพื้นฐาน (ค่าเสื้อผ้า หนังสือพิมพ์เรียน รถรับส่ง อาหาร) - ทุนการศึกษาระดับชั้นละ 1 ทุน (มัธยมต้น 1,200 บาท/ภาคเรียน) (มัธยมปลาย 2,000 บาท/ภาคเรียน) 				
<p>7) แผนการส่งเสริมการระดมทุนจากภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>ผล อยู่ระหว่างดำเนินการ</p>	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (กค.)			
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา				
<p>1) แผนการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความต้องการและความจำเป็น</p> <p>ผล ท้องถิ่นได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาประมาณ 1,600 ล้านบาทต่อปี แม้อยู่ในสัดส่วนต่ำแต่ก็มีแนวโน้มเพื่อขึ้นทุกปี</p>	สำนักบริหารการศึกษา ท้องถิ่น		งบประมาณที่ได้จัดสรรขององค์กรท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา	
2) แนวทางการจัดหางบประมาณรายได้และจัดหางบประมาณทรัพย์สิน	กรมศิลปากร			

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
<p>ผล อยู่ระหว่างดำเนินการ</p> <p>- จัดทำเกณฑ์การคิดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของสถานศึกษาในสังกัด</p> <p>ผล อยู่ระหว่างดำเนินการ</p>		สถานศึกษา		
<p>3) โครงการปฏิรูประบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน</p> <p>ผล แผนกลยุทธ์ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ กศน.</p> <p>ผล อบรมและสัมมนาการคำนวณต้นทุนการผลิต</p> <p>ผล จัดทำงบประมาณปี 2546 แบบมุ่งเน้นผลงาน</p>	กศน.	หน่วยบริหารจัดการของหน่วยงาน		
<p>4) โครงการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา</p> <p>ผล จัดทำหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปแก่สถาบันอุดมศึกษา โดยยึดหลักการจัดสรรงบประมาณตามผลงาน</p> <p>ผล พัฒนาด้านแบบบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรมด้วยเกณฑ์พึงรับพึงจ่ายพร้อมจัดฝึกอบรม</p>	ทบวงมหาวิทยาลัย	<p>หน่วยบริหารจัดการของหน่วยงาน</p> <p>ผู้บริหารและหน่วยบริหารจัดการของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง</p>		
<p>5) แผนจัดสรรเงินอุดหนุนให้นักเรียน ปวช.</p> <p>ผล รัฐจัดสรรให้นักเรียน ปวช. รายหัว 700 บาท</p>	กรมอาชีวศึกษา	นักเรียนอาชีวศึกษา		

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
6) – ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยโครงการอาหารกลางวัน พ.ศ. 2523 - จัดสรรงบประมาณโดยกระจายอำนาจในเขตและโรงเรียนดำเนินการ - จัดสรรวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน	กทม.	นักเรียนในสังกัด นักเรียนในสังกัดทุกระดับ สถานศึกษาในสังกัด		
7) แผนการคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวเพื่อจัดทำแผนเงินอุดหนุน	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (กค.)			
3. การประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา				
- โครงการปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณมุ่งเน้นผลงานและมาตรฐานการจัดการงบประมาณและการเงิน ผล อยู่ระหว่างดำเนินการช่วงที่ 2	สถาบันราชภัฏ			
2) ระบบการใช้จ่ายงบประมาณ ผล ได้ระบบติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และการใช้งบประมาณ	ทบวงมหาวิทยาลัย			
3) การรายงานและติดตามการใช้งบประมาณประจำปีอย่างเป็นระบบ ผล ให้มีการรายงานอย่างสม่ำเสมอโดยใช้	กรมอาชีวศึกษา			

ประเด็น/กิจกรรม ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ปัญหาอุปสรรค	กิจกรรมที่ยังมีช่องว่างหรือยังไม่ได้ดำเนินการ
เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการรายงาน				
4) แผนเร่งรัดติดตามและประเมินผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ผล ได้แผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ (ตามแบบถึง ป. 1-3) ผล ได้แผนการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายงบประมาณ - แผนเร่งรัดระบบงบประมาณ ผล ตั้งศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ	กรมสามัญศึกษา			
5) แผนพัฒนาระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้งบประมาณ	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (กค.)			

คณะกรรมการ

ที่ปรึกษา :

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ผู้เชี่ยวชาญด้านประเมินผลการศึกษา

ผู้อำนวยการจัดทำรายงาน :

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา

บรรณาธิการ :

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มงานประเมินผลฯ 1

ผู้จัดทำรายงาน :

นางสาวรุ่งตะวัน หอเจริญ

นางสุวรรณ ฤทธิอาจ

ผู้ประสานการพิมพ์ :

นางสุวรรณ ฤทธิอาจ

นางสาวสมศรี จงจำเริญทรัพย์